

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
SANAT ESERLERİ ANALİZİ
DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI	4
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	5
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	6
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	7
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	8
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI.....	9
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ.....	10
SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	11

GİRİŞ

Sanatın ihtiyaçtan doğduğu, başlangıçta estetik kaygı taşımadığı söylenebilir. Çünkü sanat, insan topluluğunun yaşama savaşında doğa olaylarına karşı üstünlük sağlamak için önemli bir güç oluşturmuştur.

Başlangıçtan günümüze kadar sanatta kullanılan işaretler, semboller ve mekânlar; değişti, zenginleşti ve renklendi. Farklı biçimlere ve formlara büründü. Farklılaşırken de ritmi, uyumu, beğeniyi göz ardı etmedi.

Toplumların varlığı ve saygınlığı; yarattıklarına, sanatçılara ve onların özgün ürünlerine de bağlıdır. Denilebilir ki toplumların geleceği, sanat eğitimi gizi içinde saklıdır. İnsanın ruhsal yanını geliştiren sanat da eğitimle sağlanabilir. Araştıran, yaratan, yorumlayan, estetik beğenileri gelişmiş bireyler yetiştirmek ancak sanat eğitimine gerekli önemin verilmesiyle mümkündür.

Sanat eserini analiz ederken sanat eseri de dâhil çevrelerini görme ve değerlendirmenin amaçlandığı bu programda sanat eseri ve incelenmesi, sanatın gelişimi, çağdaş sanat akımları ve sanatsal üslupları ve Türk sanatı konularına yer verilmiştir.

Sanat, toplumların dünya görüşlerini yansıtır. Sanat eseri, sanatçının genel karakteri ile toplumların genel karakteri arasındaki etkileşimden doğar. Güzel Sanatlar Liseleri, sanat eğitimi kapsamında uygulamalı ve teorik derslere dayalı okullardır. Bu bağlamda sanat eserleri analizi dersi, uygulama derslerinde öğrenilen bilgilerin teorik anlamda örtüştürülmesi bakımından önemlidir. Öğrenciler, uygulama derslerinde kavramaya çalıştıkları sanatın elemanları (renk, değer, biçim, açık-koyu-orta, çizgi, doku, uzam-mekân) ve ilkelerini (bütünlük, ritim, zıtlık, örüntü, motif, oran-orantı, denge, vurgu, uyum) ünlü sanatçıların yapıtları üzerinde göstererek analiz eder. Sanat eserini analiz ederken sanat eseri de dâhil çevrelerini görmeyi ve değerlendirmeyi de öğrenirler. “Nasıl görmek gerektiğini öğrenmek” sanat eserlerini tanımayı amaçlar.

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Sanat Eserleri Analizi Dersi Öğretim Programı, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Toplumun gelişiminde güzel sanatların yerini ve önemini değerlendirmesi,
2. Görsel sanatların güzel sanatlar içindeki yerini sorgulaması,
3. Görsel sanatlar eğitimi ile yaratıcılık becerilerini geliştirmesi,
4. Güzel sanatlar aracılığı ile insanlar arasındaki kültürel etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmesi,
5. Sanat eğitimi ile insanları ve doğayı seven, çevreye saygılı, estetik duyarlılık kazanmış birey olması,
6. Sanat eserini biçim ve içerik açısından çözümlemesi,
7. Sanat eserini incelerken görsel düzenleme elemanlarını ayırt etmesi,
8. Bilinçli bir sanat alıcısı olması,
9. Sanat değeri olan eserleri koruma, seçme ve bu eserlere sahip olma becerileri geliştirmesi,
10. Nesnelere inceleme ve yorumlama yolu ile iki ve üç boyutlu şekillendirme becerileri kazanması,
11. Avrupa ve diğer ülkelerin sanat yapıtlarından örnekleri ülkemizdeki sanat yapıtlarıyla karşılaştırıp değerlendirmesi ve evrensel bir dil olarak görüp tarih, felsefe, sosyoloji vb. disiplinlerle ilişkilendirmesi,
12. Sanat eğitimi yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmesi,
13. Ülkemizi ulusal ve uluslararası resim etkinliklerinde temsil etmesi amaçlanmaktadır.

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Sanat Eserleri Analizi Dersi Öğretim Programıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Betimleme
2. Çözümleme
3. Yorumlama
4. Yargıda bulunma
5. Araştırma-Sorgulama
6. İletişim
7. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
8. Değişim ve sürekliliği algılama
9. Eleştirel düşünme
10. Analitik düşünme
11. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Öğrenmeyi etkileyen en önemli faktör öğrencinin mevcut bilgi birikimidir. Bu ortaya çıkarılıp ona göre öğretim planlanmalıdır. Öğrenme anlamlı olmalıdır. Yeni öğrenilecek kavram, bilgi ve ilkeler daha önceki bilgilerle ilişkilendirilmelidir. Öğrencinin öğrendiği ilkeyi veya bilgiyi farklı durumlara ve problemlere uygulayabilmesine olanak sağlanmalıdır. Yeni konunun ana ilkeleri çeşitli örneklerle uygulatılarak öğrencinin birleştirme, kaynaştırma ve bağdaştırma yapması sağlanmalıdır. Anlatım yöntemin yanında derslerde soru cevap ve tartışma tekniklerinin kullanılması önemlidir. Öğretmen, öğrencinin bilgiyi anlamasını sağlamak için daha önce öğrendikleriyle yeni bilgilerini birleştirmesine yardım etmelidir.

Öğrenciler konunun temel yapısını (kavramları, ilkeleri) tümevarım yoluyla keşfederler. Bu amaçla öğretmen öğrencilere çok fazla örnek sunmalıdır. Öğrenci bu özel örneklerdeki benzerlik ve farklılıkları gözleyerek, inceleyerek genel yapıyı keşfetmelidir. Öğrencilerin temel yapıları keşfedebilmeleri için öğrenme sürecine aktif katılmaları gerekir. Öğretmen, etkinlik gezilerine (müze, sergi vb.) önem vermeli; geziler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevkini ve estetik duygularını geliştirmelerini sağlamalıdır. Öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önüne alınarak aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler hazırlanmalıdır. Öğretmen bilgi dağıtıcı rolü yerine, öğrencilerinin araştırma yaparak konuyu kendi çabalarıyla araştırmasına gözlem yapmasına fırsat vermelidir. Bu, aynı zamanda öğrencilerin ifade yetisini artırır.

Öğrenciyi harekete geçiren en önemli güdü merak, başarılı olma ve birlikte çalışmadır. Bu bakımdan öğretmen öğrencinin anlama, keşfetme merakını giderme isteği yönlendirmeli ve teşvik etmelidir. Öğrenciler kendilerinin başarılı ve yeterli oldukları alanlara daha çok ilgi duyarlar. O nedenle sınıfta öğrencilerin başarıma güdüsü doyurulmalıdır. Öğretmen, öğrencinin kendisini denetlemesini ve dıştan etki olmadan içten gelen bir istekle öğrenmeyi pekiştirmesini sağlamalıdır. Öğrencilerin, bir problemi kendi başlarına çözmeleri, yeni bir bilgiyi kendi kendilerine bulmaları birer pekiştireç rolü oynar. Öğrenme-öğretme sürecinde öğrenme güçlük ve eksikliklerini tespit edici çalışmalar yapılmalı ve bunlar bir sonraki konuya geçmeden önce tamamlanmalıdır.

Sınıf ortamı, öğrencileri öğrenmeye motive etmek ve öğrencilerin konuya ilgisini çekmek için öğrenmeye uygun olarak düzenlenmelidir. Bu düzenlemenin nasıl olacağına öğretmen ve öğrenciler birlikte karar vermelidir. Öğrencilerin yeni öğrendikleri ile geçmiş yaşantılarında kazandıkları bilgileri bütünleştirmeleri ve bilgiyi anlamlandırmaları için anlamlandırma ve örgütleme stratejilerinden yararlanılabilir. Bu amaçla proje çalışmaları, tasarımıyarak öğrenme, öğreterek öğrenme, iş birlikli öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılabilir. Öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunmalı, yönergeler vermeli ve her öğrencinin kendi kararını kendisinin oluşturmasına yardımcı olmalıdır.

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Değerlendirme; öğrencinin öğretim programında yer alan amaç, hedef ve kazanımlara ne kadar ulaştığını yansıtan bilgileri toplama ve yorumlama sürecidir. Değerlendirme uygulamaları sadece not verme amaçlı kullanılmamalıdır. Bu uygulamalar; öğretmen ve öğrenciye öğretim-öğrenim sürecinde karşılaşılan zorlukların üstesinden nasıl gelineceği, kavramalarını ve öğrenme sürecini nasıl düzenleyebilecekleri konusunda yardımcı olmalıdır.

Değerlendirme çalışmalarında şu prensiplerin gözetilmesi öğretimsel kararların alınmasına, öğrenci ediniminin artırılmasına ve öğrenmenin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır: Değerlendirme çalışmaları adil, anlaşılır ve tüm öğrenciler için eşit olmalıdır. Bu çalışmalar farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeylerinin yanı sıra okul ve sınıf ortamı gözönünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencileri de desteklemelidir. Öğretim programı kazanımları ve amaçlarının yanı sıra öğrencilerin ilgi, öğrenme stilleri ve deneyimleri ile ilişkili olarak dikkatli şekilde planlanmalıdır. Sürekli olmalıdır.

Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Not ile değerlendirilmese de öğrenci öğrenmesinin ayrılmaz parçası olan sorumluluk, organizasyon, bağımsız çalışma, iş birliği, inisiyatif alma vb. öğrenme ve çalışma becerilerinin de değerlendirme çalışmaları kapsamında ele alınması uygun olacaktır.

Bilişsel alana ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde; açık uçlu, kısa cevaplı ve çoktan seçmeli maddeler kullanılarak hazırlanmış yazılı sınavlar kullanılabilir. Bilişsel ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, bireysel ya da grup çalışması şeklinde tasarlanmış proje ve performans çalışmaları kullanılabilir. Değerlendirme sonrasında performansları hakkında verilen yapıcı geri bildirimler; öğrencilerin neyin önemli olduğunu, neyin öğretilmeye çalışıldığını ve hangi alanda gelişmek için çaba sarf etmeleri gerektiğini kavramalarını sağlayacaktır.

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Öğretmen, sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için çalışma veya projeler verebilir.
2. Öğretmen, etkinlik (müze, sergi vb.) gezilerine önem vermelidir. Bu gezilerin her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir. Öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı ve sonuç raporları istenmelidir. Bu geziler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri sağlanmalıdır.
3. Öğrencilerin gerçek eserlerden eser analizleri yapabilmelerine olanak sağlanmalıdır.
4. Öğrenme-öğretme etkinliğinde disiplinler arası ilişkilendirme yapılmalıdır.
5. Sanat manevi, kültürel ve evrensel değerlerin aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlerle ilgili çalışmalara yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar tasarlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Saygı	Çevreye saygı
Doğruluk ve dürüstlük	Kendine karşı dürüst olmak (öz denetim)
Çalışkanlık	Azimli olma
Hoşgörü	Farklılıklara karşı hoşgörü

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınarak tasarlanmıştır. Program dört üniteden oluşmaktadır. Kazanımlar; ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
		1.5.1.	Sanat eserinin bir kimliği olduğunu kavrar.	<i>Sanatçının adı, eserin adı, tekniği, ölçüleri, yapıldığı tarih ve bulunduğu yer vurgulanmalıdır.</i>

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Sanat Eseri ve Analizi	21	20	28
Sanatın Gelişim Evreleri ve Sanatsal Üslupları İnceleme	6	16	22
Çağdaş Sanat Akımları ve Üslup Özellikleri	7	16	22
Türk Resim Sanatı Üslup Özellikleri	6	20	28
TOPLAM	40	72	100

SANAT ESERLERİ ANALİZİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

1. SANAT ESERİ VE ANALİZİ

1.1. Sanat Eserinin Yapısı

- 1.1.1. Sanat eserinin niteliklerini kavrar.
- 1.1.2. Sanat eserini oluşturan plastik ve estetik unsurları açıklar.
- 1.1.3. Sanat eserinde öz ve biçimin uyumlu bir bütün oluşturduğunu kavrar.
- 1.1.4. Plastik ve estetik unsurların oluşturduğu düzeni kavrar.
- 1.1.5. Sanat eserlerinin farklı olay-olgulardan beslendiğini açıklar.
Sanat eserlerinin kültürel, tarihî, ekonomik, siyasi, bilimsel vb. olay ve olgulardan beslendiği vurgulanmalıdır.
- 1.1.6. Biçimlendirmenin oluşturduğu özü kavrar.
- 1.1.7. Sanat eserlerinin duygusal ve biçimsel hazla kavranabileceğini açıklar.

1.2. Sanat ve Güzellik

- 1.2.1. Sanattaki güzelliğin insan duyarlılığı ile biçimlendiğini kavrar.

1.3. Estetik Heyecan

- 1.3.1. Sanat eserlerinin insan ruhu üzerindeki etkilerini yorumlar.

1.4. Sanat Eserinin Toplumsal Yönü

- 1.4.1. Sanat eserinin, içinde doğduğu toplumun özelliklerini taşıdığını kavrar.
- 1.4.2. Sanat ve sosyal bilimler arasındaki ilişkiyi kavrar.

1.5. Sanat Eserlerini Betimleme

- 1.5.1. Sanat eserinin bir kimliği olduğunu kavrar.
Sanatçının adı, eserin adı, tekniği, ölçüleri, yapıldığı tarih ve bulunduğu yer vurgulanmalıdır.
- 1.5.2. Sanat eserinde gördüğü unsurları ifade eder.
Sanat eserinde görülen unsurların; görsel bilgi objeleri olarak da bilinen çizgi, renk, şekil, doku, figür vb. olduğu kavratılmalı ve bunların eser üzerinde gösterilip söylenmesi sağlanmalıdır.

1.6. Sanat Eserlerini Çözümleme

- 1.6.1. Sanatın elemanlarını sanatsal düzenleme ilkelerine göre biçimsel yönden analiz eder.
- 1.6.2. Biçimsel anlatımın oluşturduğu tema ve konuyu kavrar.

1.7. Sanat Eserlerini Yorumlama

- 1.7.1. Biçim-öz ilişkisini sorgular.
- 1.7.2. Sanat eserinin anlaşılabilmesi için sanatçının eseri ürettiği dönemin özelliklerinin bilinmesi gerektiğini kavrar.
- 1.7.3. Sanatçının özelliklerinin analiz edilmesinin sanat eserinin anlaşılmasındaki önemini kavrar.

1.7.4. Sanat eserinin geliştirdiği duygu durumlarını açıklar.

Sanat eserinin anlaşılmasının estetik beğeni, heyecan, coşku gibi duyguları geliştirdiği vurgulanır.

1.8. Yargı

1.8.1. Sanat eserine ilişkin estetik yargıya varır.

1.8.2. Estetik yargıları sanat kuramlarına göre değerlendirir.

2. SANATIN GELİŞİM EVRELERİ VE SANATSAL ÜSLUPLARI İNCELEME

2.1. Orta Çağ Dönemi

2.1.1. Orta Çağ Dönemi sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

2.2. Rönesans Dönemi

2.2.1. Rönesans Dönemi sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

2.3. Barok Dönemi

2.3.1. Barok Dönemi sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

2.4. Neoklasisizm Sanat Akımı

2.4.1. Neoklasisizm sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

2.5. Romantizm Sanat Akımı

2.5.1. Romantizm sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

2.6. Realizm Sanat Akımı

2.6.1. Realizm sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

3. ÇAĞDAŞ SANAT AKIMLARI VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

3.1. Çağdaş Sanat Akımları

3.1.1. Empresyonizm sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

3.1.2. Ekspresyonizm sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

3.1.3. Kübizm sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

3.1.4. Soyut sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

3.1.5. Pop-art sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

3.1.6. Op-art sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

3.1.7. Kavramsal sanat akımı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

4. TÜRK SANATI ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

4.1. İslamiyet Öncesi Türk Sanatı

4.1.1. İslamiyet öncesi Türk sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

4.2. İslamiyet Sonrası Türk Sanatı

4.2.1. İslam'ın sanata bakış açısını değerlendirir.

4.2.2. İslamiyet sonrası Türk sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

4.2.3. Selçuklu Dönemi Türk Sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

4.2.4. Osmanlı Dönemi Türk Sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.

4.2.5. Cumhuriyet Dönemi Türk Sanatı ve üslup özelliklerini ayırt eder.